

**АРХЕОЛОГІЧНІ
ДОСЛІДЖЕННЯ
В УКРАЇНІ
2014**

У південно-східному куті споруди 9 зафіксовано розвал глеєвою печі розмірами 1,4×1,7 м (Рис. 1), що була було орієнтована устям на північ (вздовж західної стіни котловану). Залишки печі було законсервовано для подальших досліджень, які дадуть змогу дослідити житло на всю площу. Заповнення споруди 9 містило керамічний матеріал та металеві вироби давньоруського часу X ст.

Таким чином, у 2014 р. було виявлено чотири християнських поховання XVII–

XVIII ст., яму доби бронзи та три котловани від жител давньоруського часу, що існували впродовж X ст. Найбільш ранньою є споруда 9, до другого періоду належить споруда 7 (час існування у якості житла), до третього періоду – житлова (?) споруда 8 та використання споруди 7 як господарського приміщення (руйнація печі). Наступного польового сезону заплановано подальші дослідження споруди 8 і 9 на даній ділянці Виповзівського городища.

В.М. Скороход

ДОСЛІДЖЕННЯ НА ВИПОВЗІВСЬКОМУ ПОДОЛІ 2014 р.

У 2013 р. біля підніжжя тераси, з північної сторони мису було досліджено ділянку на території подолу, що розташовувалася за 200 м на захід від городища і знаходилася у безпосередній близькості від русла р. Кримки (стариця Десни). Тут була закладена стратиграфічна траншея 2×11 м, орієнтована перпендикулярно русла річки. У процесі робіт вдалося дослідити залишки портових конструкцій у вигляді канави для витягування човнів із залишками навісу¹.

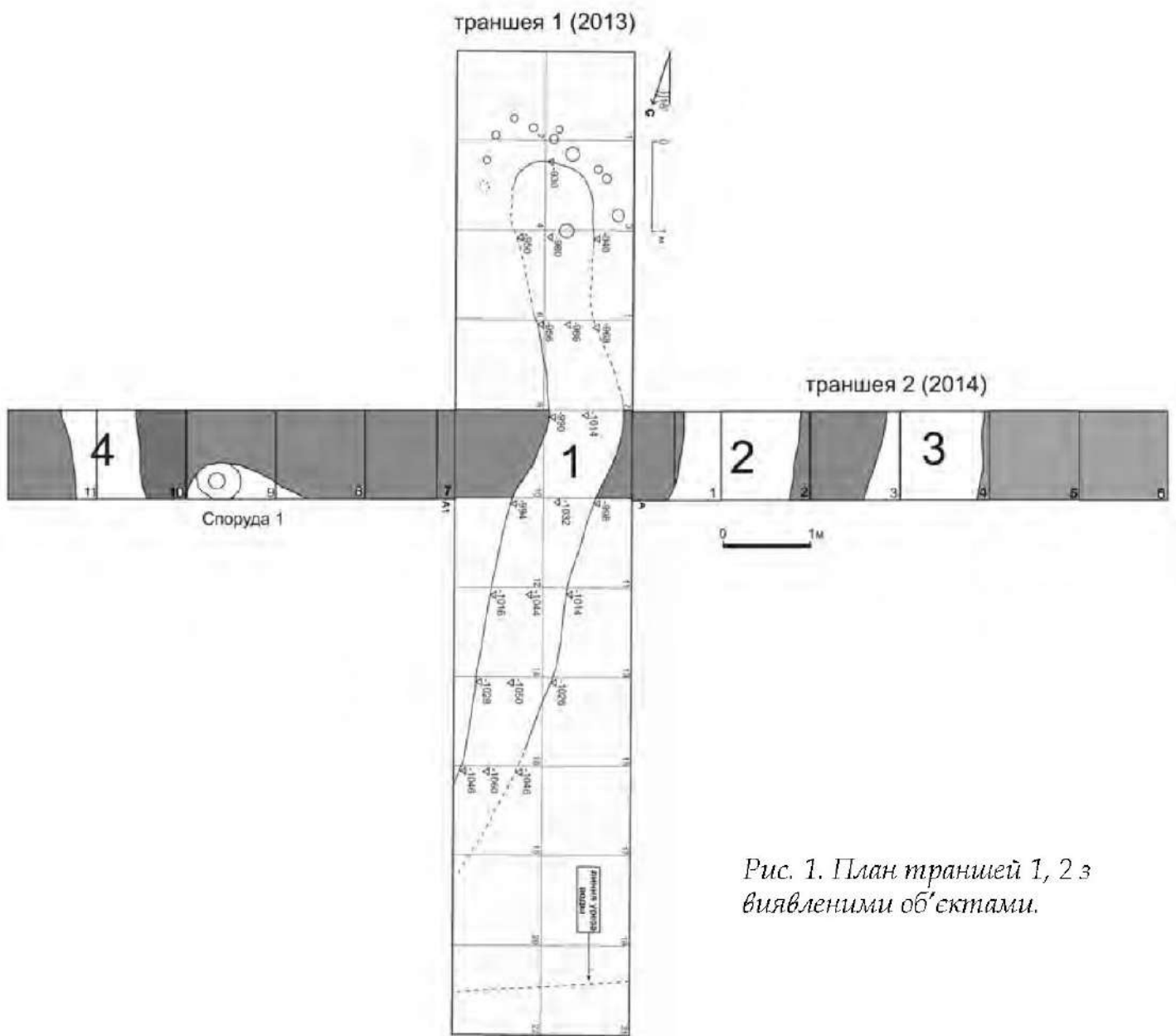
У сезоні 2014 р. були продовжені дослідження Виповзівського подолу. На захід і на схід від траншеї 1, на 5-му метрі її довжини закладено траншею 2 розмірами 1×11 м. Метою досліджень 2014 р. було виявлення інших канав для човнів та уточнення стратиграфії даної ділянки.

У результаті досліджень вдалося отримати стратиграфічний розріз досліджуваної ділянки та виявити сліди трьох канав і наземної споруди X ст. (Рис. 1). За стратиграфічними даними культурні напарування подолу сформувалися на піщаному березі притоки

р. Кримки, мають потужність 0,35–0,4 м і перебиваються стирольними шарами запустіння. Канави були викопані у культурному шарі на різних рівнях. В окремих випадках вони вриваються у материк. Ширина канав складає 1–1,4 м, глибина – від 0,4 до 0,7 м. В одній з канав (кв. 1–2) вдалося простежити сліди дощок, що підстиляли її по дну. Стратиграфія заповнення канав вказує на їх постійні замулення у результаті сезонних паводків. В окремих випадках можна простежити взаємоперекриття канав одна одною. Керамічний матеріал представлений уламками кругових посудин першої половини X ст.

Над канавами залягає прошарок сірого-плямистого супіску з вуглинами. В одному з випадків (квадрат 1) у цьому шарі зафіксовані залишки горілих колод. Не виключено, що цей прошарок є синхронним пожежному горизонту середини X ст. на городищі та посаді. У східній частині траншеї 2 досліджено залишки наземної споруди. Вона фіксувалася у вигляді плями 0,5×1,0 м під шаром пожежі. Вдалося дослідити лише її південно-східний кут зі стовповою ямою. Споруда була заглиблена у культурний шар на 0,2 м. За стратиграфічними спостереженнями вона припинила своє існування ще у першій

¹ Скороход В.Н., Фетисов А.А. Исследования на подоле Выповзовского городища // Археологічні дослідження в Україні 2013 р. – К., 2014. – С. 289–291.

Рис. 1. План траншей 1, 2 з виявленими об'єктами.

половині X ст. Після занепаду над нею встиг сформуватися новий культурний шар, що був прорізаний канавою для витягування човнів.

Над горілими прошарками залягають потужні алювіальні нашарування товщиною до 0,4 м, що утворилися у результаті сезонних паводків після занепаду життєдіяльності на подолі. Над цими шарами залягав прошарок культурного шару змитого з тераси посаду. Через близькість до перелому тераси тут можна простежити намиви до 0,7 м, що поступово зменшуються у напрямку русла.

Таким чином, археологічні дослідження подолу дали змогу виявити нові конструкції портової зони Виповзова X ст. Тут існували канали для витягування човнів, що розміщувалися перпендикулярно руслу р. Кримки та тераси мису. Взаємоперекриття каналів засвідчує не тільки їхню різночасовість але й сезонність. Через сезонні паводки канали замулювалися, тому їх потрібно було постійно поновлювати. У 2014 р. на Виповзівському подолі вдалося виділити окремі стратиграфічні горизонти та зафіксувати сліди пожежі середини X ст. після якої тут припиняється життєдіяльність.